

УМОВИ ВЕДЕННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ЛІСОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Аналітичний звіт

за результатами національного анкетування

**підготовлений
консультантом Світового Банку
доктором соціологічних наук
Олександром Стегнієм**

Київ – травень 2012

З М І С Т

Методологія анкетування

- 1. Інституціональна спроможність представництва своїх інтересів**
- 2. Канали доступу до лісових ресурсів**
- 3. Ставлення до нормативно-правової бази лісового сектора**
- 4. Інформаційне забезпечення малого і середнього бізнесу**
- 5. Регламентація приймання круглих лісоматеріалів**

6. Пропозиції щодо покращення роботи підприємств лісового сектора України

Висновки

Список підприємств – учасників анкетування

Анкета

Методологія анкетування

Аналітичний звіт підготовлений за результатами національного анкетування директорів (їх заступників) підприємств малого і середнього бізнесу в лісовому секторі України.

Учасники анкетування відбирались за такими критеріями, як статус (керуючий склад), розмір підприємства, легальність виробничої діяльності в лісовому секторі і як додатковий критерій – місцезнаходження (географія розташування підприємств охоплювала різні регіони України).

Безпосередній відбір інформантів здійснювався на підставі списку підприємств, підготовленого експертом Світового банку в рамках проекту ФЛЕГ В.І. Подкоритовим. Це насамперед підприємства малого і середнього

бізнесу, які беруть участь в аукціонах торгівлі круглими лісоматеріалами (всього 28 підприємств).

Змістовному наповненню анкети передувало обговорення з представниками вказаних підприємств з метою максимального врахування найбільш актуальних для цього сектора лісового бізнесу переліку запитань.

Методом збору первинної соціологічної інформації було обрано електронне анкетування – надсилання анкети на поштові скриньки інформантів як оптимальний спосіб встановлення контакту з важкодоступною категорією керівників промислових підприємств. У підсумку протягом квітня – початку травня 2012 року було зібрано 17 заповнених анкет.

Основною мотивацією відмови від анкетування був скептицизм щодо можливості змінити ситуацію на краще, бути почутим відповідними державними органами (*«куди підуть ці результати, хто нас почує»*). В окремих випадках люди остерігалися можливих негативних наслідків після заповнення анкети (*«чи не прийдуть потім до мене з перевіркою»*); відмовлялися через економічні труднощі підприємства (*«втомився боротися, буду закриватися»*).

1. Інституціональна спроможність представництва своїх інтересів

Серед учасників анкетування переважають керівники підприємств з кількістю працівників до 50 чоловік. Географія розташування підприємств охоплює десять областей, причому більшість з них не є ресурсними для лісопереробної промисловості.

Таблиця 1

Загальна характеристика підприємств

Характеристики підприємств	Частота
<i>Кількість робітників</i>	

до 10 чоловік	5
від 10 до 50 чоловік	8
від 50 до 100 чоловік	2
понад 100 чоловік	2
<i>Область розташування</i>	
Донецька	1
Запорізька	1
Івано-Франківська	1
Київська	2
Одеська	2
Рівненська	1
Сумська	1
Харківська	1
Черкаська	1
Чернігівська	6

Керівники всіх підприємств, за винятком одного, заявили що не є членами Асоціації деревообробників або іншої подібної організації. В той же час переважна більшість учасників анкетування (13 осіб) вважають за необхідне підприємствам малого та середнього бізнесу об'єднатися в асоціацію або союз для спільного відстоювання своїх інтересів. При цьому четверо керівників малих підприємств з кількістю робітників до 50 осіб не визначилися щодо цього питання.

Таким чином, можна стверджувати, що в середовищі малого і середнього бізнесу у лісовому секторі створені сприятливі передумови соціальної затребуваності створення своєї Асоціації.

Переважна більшість учасників анкетування (12 осіб) вказали на зменшення кількості деревообробних підприємств у області розташування своїх підприємств. Четверо інформантів вказали на відсутність змін і лише на думку одного експерта в Київській області кількість таких підприємств збільшилась.

2. Канали доступу до лісових ресурсів

Практично одностайно учасники анкетування вважають за потрібне деревообробним підприємствам налагодити постійні безпосередні (прямі) контакти з лісгоспами – поставщиками круглого лісу. Протилежну точку зору висловив лише один представник малого підприємства.

Переважає більшість інформантів (10 осіб) зауважили, що у них доволі часто виникають проблеми з поставщиками круглого лісу для переробки на своєму підприємстві. Ще чотири керівники підприємств вказали, що такі конфлікти лише іноді мають місце, а на думку трьох учасників опитування вказані конфлікти бувають доволі рідко.

За винятком двох керівників підприємств малого бізнесу (до 50 робітників) усіх учасників анкетування в цілому не влаштовує існуюча форма аукціонної торгівлі круглими лісоматеріалами.

Поясненням такого невдоволення аукціонною формою торгівлі можуть бути відповіді на запитання щодо забезпечення потреб підприємств учасників анкетування у круглій деревині. Виявляється, позитивне ставлення двох інформантів до існуючої форми аукціонної торгівлі круглими лісоматеріалами можна пояснити тим, що така організація торгівлі забезпечує переважну частку їх виробничих потреб.

Таблиця 2

Наскільки аукціонна форма торгівлі забезпечує потреби Вашого підприємства у круглій деревині?

Рівень забезпечення деревиною	Частота згадування
Зовсім не забезпечує	2
Забезпечує до чверті потреби	4
Забезпечує до половини потреби	7
Забезпечує переважну частку потреби	4
Повністю забезпечує	-

В цілому ж переважна більшість учасників анкетування зазначила, що аукціонна форма торгівлі забезпечує до половини потреб їхніх підприємств у круглій деревині. Зауважимо, що представники обох середніх підприємств

(понад 100 чоловік) відмітили, що така форма торгівлі забезпечує менше чверті їхніх виробничих потреб. Проте жоден з інформантів не вказав, що аукціонна форма повністю забезпечує їх потреби у круглій деревині.

Якій формі гуртової торгівлі круглими лісоматеріалами представники малого і середнього бізнесу надають перевагу? Більшість учасників анкетування (14 осіб) надають перевагу прямим договорам з поставщиками круглого лісу, тоді як троє директорів малих підприємств надали перевагу аукціонним торгам, причому один з них – *«за умови прозорості формування об'ємів для внутрішнього ринку»*.

З усіх учасників анкетування лише сім директорів малих підприємств зазначили, що їм відомі випадки незаконної заготівлі і реалізації деревини у області розміщенні їхніх підприємств, а саме в Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Одеській, Черкаській та Одеській областях.

Лише троє учасників опитування зазначили, що ніколи не використовували грошову винагороду для успішного вирішення виробничих проблем. Ще шести представникам малого і середнього бізнесу рідко доводилось вдаватись до матеріального стимулювання, натомість вісьмом директорам доволі часто доводилось у такий спосіб вирішувати виробничі проблеми своїх підприємств.

Переважній більшості учасників анкетування (11 осіб) майже ніколи не доводилось купувати круглий ліс за готівку. Трьом директорам лише інколи доводилось розраховуватися готівкою, тоді як двом керівникам малих підприємств досить часто доводилось розраховуватися у такий спосіб. Зауважимо, що один учасник анкетування не дав відповіді на це запитання.

3. Ставлення до нормативно-правової бази лісового сектора

На думку переважної більшості представників підприємств малого і середнього бізнесу (11 осіб), до Лісового кодексу України в частині, яка стосується доступу і розподілу лісових ресурсів, потрібно вносити зміни.

Водночас слід визнати, що відчутна частка учасників анкетування (6 осіб) не змогла визначитися з відповіддю на це запитання.

З точки зору більшості інформантів (13 осіб), потрібно переробити нормативно-правову базу регламентації обігу круглої деревини в Україні. Майже така ж кількість керівників малих і середніх деревообробних підприємств (11 осіб) погодилась із тим, що українську нормативно-правову базу необхідно привести у відповідність до європейських вимог. Лише один директор малого підприємства не погодився з необхідністю гармонізації українського законодавства з європейським. Зауважимо, що відповідно четверо і п'ятеро учасників анкетування не змогли дати відповіді на ці запитання.

Жоден з учасників анкетування не вважає, що існуюча дозвільна система сприяє виробничій діяльності своїх підприємств. Зате більше половини (10 осіб) відверто зазначили, що така система заважає їм працювати, а ще сім директорів вказали на відсутність будь-якого впливу (*«не допомагає і не заважає»*).

4. Інформаційне забезпечення малого і середнього бізнесу

Для оцінювання рівня інформування про лісові ресурси України в засобах масової інформації використовувалась чотирьохбальна шкала, де один бал означає цілковите задоволення, а чотири, навпаки, цілковите незадоволення. Отриманий середній бал (3.2) свідчить, що представників малого і середнього бізнесу скоріше не задовольняє наявний рівень інформування з питань лісової тематики в ЗМІ.

Для визначення основних джерел отримання інформації про лісові ресурси учасникам анкетування пропонувався перелік з чотирьох джерел, крім того, вони мали змогу додатково назвати свій варіант. Частота згаданих джерел інформації перевищує кількість представників малого і середнього бізнесу, оскільки вони мали змогу назвати кілька варіантів відповіді.

Таблиця 3

Основні канали отримання інформації про лісові ресурси

Канали інформування	Частота згадування
Спеціалізовані газети і журнали	7
Телебачення	4
Спеціалізовані виставки	7
Інтернет-ресурси	13
Інші канали інформування	2

Як свідчать наведені результати, основним каналом отримання інформації про лісові ресурси для директорів малих і середніх деревообробних підприємств є Інтернет. Менше половини учасників анкетування вказали на спеціалізовані друковані видання та виставки, а найменше згадували телебачення. Серед інших каналів інформування фігурують власні канали інформування («працюю в цій сфері»; «власні контакти»).

Менше половини учасників анкетування (7 осіб) зазначили, що їхні підприємства мають свій сайт в Інтернеті.

5. Регламентація приймання круглих лісоматеріалів

Практично всі представники малого і середнього бізнесу отримують круглий ліс від підприємств Держлісгоспу. Додатковим постачальником круглого лісу для шести малих підприємств є Агролісгосп, а директори чотирьох підприємств вказали також на посередників. Учасники анкетування мали змогу назвати кілька варіантів постачальників, тому частота їх згадування перевищує кількість самих представників малого і середнього бізнесу.

Таблиця 4

Постачальники круглого лісу для малих і середніх підприємств

Постачальники	Частота згадування
Держлісгосп	16
Агролісгосп	6
Посередник	4

Більшість учасників анкетування (13 осіб) заявили, що вони постійно здійснюють контроль за кількістю і якістю лісопродукції, яка надходить на їхні підприємства. В свою чергу чотири директори малих підприємств визнали, що лише інколи здійснюють такий контроль.

Як свідчить проведене анкетування, постійний контроль за лісопродукцією здійснюється на тих підприємствах, де насамперед розроблена технічна інструкція з приймання круглих лісоматеріалів. Тому 12 керівників підприємств відмітили наявність такої інструкції на своїх підприємствах. Натомість у половини з чотирьох підприємств, на яких здійснюється періодичний контроль за лісопродукцією, також відсутня технічна інструкція з приймання круглих лісоматеріалів.

На більшості підприємств малого і середнього бізнесу (11 підприємств) за професійну підготовку технічного персоналу, який займається прийманням круглої деревини, відповідає безпосередньо керівник підприємства. На п'яти підприємствах ця місія покладена на сам технічний персонал, а в одному випадку – на майстра з лісопереробки.

Практично всі учасники анкетування у випадку нестачі і пересортування круглих лісоматеріалів вирішують ці проблеми з поставщиком шляхом переговорів. Директор одного підприємства в такій ситуації викликає до себе представника лісового господарства – поставщика лісопродукції, а ще один керівник малого підприємства щиро зізнався, що ніяк не вирішує такої проблеми.

6. Пропозиції щодо покращення роботи підприємств лісового сектора України

Керівникам малого і середнього бізнесу пропонувалось викласти у довільній формі свої пропозиції щодо покращення роботи підприємств лісового господарства України.

Директори малих і середніх підприємств висловились:

- за покращення і вдосконалення рамкових умов ведення чесного бізнесу й усунення адміністративного втручання (*«усунути з ринку лісопродукції суб'єктів господарювання, які діють не ринковим способом, а за допомогою «адмінресурсу» перерозподіляють сировину, не дивлячись на результати проведених аукціонів, укладені договори»; «виконувати Закон України «Про підприємництво в Україні» в повному обсязі, обмежувати втручання в господарську діяльність вищепоставленого керівництва»; «не впливати за допомогою адмінресурсу на роботу [підприємств]»*);
- посилення заходів проти нелегального бізнесу у лісовому секторі (*«повинен бути посилений контроль за незаконною вирубкою деревини і за незаконною подальшою реалізацією; контроль за незаконними підприємствами з переробки деревини»*);
- зменшення бюрократичних перешкод і зайвого адміністративного втручання (*«упростить бюрократические препятствия перед предпринимателями при получении разрешительных и других документов, связанных с производством и реализацией продукции»; «дати лісгоспам більше самостійності»*). Один з керівників малого підприємства виступив проти надмірної бюрократизації лісової галузі і виловив побажання *«щоб вони [підприємства] були надані самі собі»*;
- надавати державну підтримку вітчизняним виробникам у лісовому секторі (*«захистити інтереси вітчизняного виробника, за необхідності кредитуючи сировиною»; «з боку держави дотувати підприємства, які займаються розробкою та отриманням альтернативного палива на основі відходів деревообробного виробництва»*).

На думку учасників анкетування, потребує покращення організація торгівлі круглими лісоматеріалами і доступу малих і середніх підприємств до лісових ресурсів (*«на біржах заборонили виставлять лес для разделки на*

рудстойку»; «повернути ПДВ на круглий лісоматеріал»; «запропонували б заборону експорту круглої деревини для лісгоспів»).

Окремі керівники підприємств висловились за перехід на прямі договори з постачальниками круглого лісу (*«робота лісових господарств за прямими договорами з Держлісгоспами на постачання лісопродукції»; «підприємства, які мають великі об'єми переробки, мають бути звільнені від аукціонів та мати можливість купляти деревину за прямими договорами»).*

З точки зору директора одного з малих підприємств, доцільно переглянути регулювання мита у деревообробній промисловості: *«а в загальному плані, чому б нам частково не збільшити мито на сировину (круглі матеріали), а зменшити мито та збори на лісопродукцію (пиломатеріали), ввезене обладнання, техніку для лісопереробної промисловості».*

На жаль, четверо директорів не надали своїх конкретних пропозицій (*«треба поміркувати!»; «це дуже велике питання»*), а на думку двох керівників малих підприємств, робота підприємств лісового господарства України не потребує покращення.

Висновки

Отримані результати анкетування дозволяють стверджувати, що в середовищі малих і середніх деревообробних підприємств існують сприятливі умови для створення Асоціації або союзу. Подібне організаційне утворення дозволить підприємствам малого і середнього бізнесу спільно відстоювати свої виробничі інтереси та умови ведення своєї підприємницької діяльності в Україні.

На користь соціальної затребуваності створення такої Асоціації свідчить спільність поглядів більшості керівників малих і середніх

підприємств з низки запитань, поставлених у ході національного анкетування.

Зокрема, переважна більшість директорів підтримує налагодження постійних прямих контактів з постачальниками круглого лісу – лісгоспами, оскільки їх не влаштовує існуюча форма аукціонної торгівлі круглими матеріалами.

У випадку малого і середнього бізнесу невдоволення аукціонною формою торгівлі пояснюється насамперед незадовільним забезпеченням потреб цих підприємств у круглій деревині. Виявляється, що позитивне ставлення двох інформантів до існуючої форми аукціонної торгівлі круглими лісоматеріалами можна пояснити тим, що така організація торгівлі забезпечує переважну частку їх виробничих потреб.

Зауважимо, що більше половини представників **великого бізнесу** у лісовому секторі в цілому також негативно ставляться до *практики проведення і організації* аукціонів з огляду на надмірне адміністративне втручання держави в ціноутворення замість використання економічних важелів формування ціни, неможливість реальної оцінки об'єму виставленої деревини.

Також, як і директори малих та середніх підприємств, представники великого бізнесу для вдосконалення доступу до придбання круглої деревини підтримують насамперед створення сприятливих умов для укладання річних прямих контрактів деревообробних підприємств з постачальниками деревини¹.

Більш ніж третині учасників анкетування відомі випадки незаконної заготівлі і реалізації деревини в області розміщення їхнього підприємства. При цьому майже половина керівників малих і середніх підприємств вимушена доволі часто використовувати грошову винагороду для успішного вирішення виробничих проблем.

---

¹ Тут і далі з метою порівняльного аналізу наведені висновки національного опитування представників великого бізнесу в лісовому секторі, проведеного в рамках Програми ФЛЕГ у травні–червні 2011 року.

На думку переважної більшості представників підприємств малого і середнього бізнесу, в Лісовий кодекс України в частині, яка стосується доступу і розподілу лісових ресурсів, потрібно вносити зміни.

З точки зору більшості інформантів, потрібно переробити нормативно-правову базу стосовно регламентації обороту круглої деревини в Україні. Практично така ж кількість керівників малих і середніх деревообробних підприємств (11 підприємств) погодилась із тим, що українську нормативно-правову базу необхідно привести у відповідність до європейських вимог.

Жоден з учасників анкетування не вважає, що існуюча дозвільна система сприяє виробничій діяльності своїх підприємств. Натомість більше половини відверто зазначає, що така система заважає їм працювати, а ще сім директорів вказали на відсутність будь-якого впливу.

Всі без винятку представники **великого бізнесу** у лісовому секторі також погоджуються з необхідністю провадження реформ у лісовому господарстві України і серед першочергових змін виокремлюють важливість перегляду законодавства та вдосконалення системи реалізації деревини.

Як свідчать наведені результати, основним каналом отримання інформації про лісові ресурси для директорів малих і середніх деревообробних підприємств насамперед є Інтернет. Менше половини учасників анкетування вказали на спеціалізовані друковані видання та виставки, а найменше згадували телебачення.

Одностайна більшість учасників анкетування заявила, що вони постійно здійснюють контроль за кількістю і якістю лісопродукції, яка надходить на їхні підприємства. Постійний контроль за лісопродукцією здійснюється на тих підприємствах, де насамперед розроблена технічна інструкція з приймання круглих лісоматеріалів.

На більшості підприємств малого і середнього бізнесу за професійну підготовку технічного персоналу, який займається прийманням круглої деревини, відповідає безпосередньо керівник підприємства.

Практично всі учасники анкетування у випадку нестачі і пересортування круглих лісоматеріалів вирішує ці проблеми з поставщиком шляхом переговорів.

Для покращення роботи підприємств лісового господарства України представники малого і середнього бізнесу пропонують такі заходи: дотримання умов ведення чесного бізнесу й усунення адміністративного втручання; посилення заходів проти нелегального бізнесу в лісовому секторі; зменшення бюрократичних перешкод і зайвого адміністративного втручання; покращення організації торгівлі круглими лісоматеріалами, доступу малих і середніх підприємств до лісових ресурсів та перехід на прямі договори з постачальниками круглого лісу.

Список підприємств – учасників анкетування

№.№	Назва підприємства	Розташування	Представник
1.	ТОВ «Астра»	Чернігівська область, місто Щорс	Майстер з лісопереробки
2.	ТОВ «Ванеса»	Чернігівська область, Корюківський район	Директор
3.	Приватне виробничо-торгівельне підприємство «Яна»	Чернігівська область, місто Щорс	Директор
4.	ФОП Віблова О.В.	Чернігівська область, місто Щорс	Директор
5.	ПП Буката Р.В.	Рівненська область, Рівненський район	Директор
6.	ПП «Східінвестсервіс»	місто Черкаси	Заступник директора з комерційних питань
7.	ТОВ «Мікротехсервіс»	Харківська область	Директор

8.	ТОВ «Екострім»	Чернігівська область	Директор з продажу
9.	ТОВ «Еколіс»	місто Донецьк	Директор
10.	Деревообробне підприємство «Альта»	Івано-Франківська область	Комерційний директор
11.	ТОВ «Екострім»	місто Київ	Заступник директора
12.	Фірма «Vivat»	місто Запоріжжя	Директор
13.	ПП Алутич	Сумська область, місто Конотоп	Директор
14.	ФОП Захарова Н.С.	Одеська область	Директор
15.	ПП «ЕХІМ-В»	Одеська область	Директор
16.	ТОВ «Екопеллет»	місто Київ	Директор
17.	ТОВ «Еколендвуд»	Чернігівська область	Генеральний директор

Анкета

Анкета представників середнього/малого бізнесу у деревообробній галузі

1. Вкажіть, будь-ласка, кількість працівників на Вашому підприємстві:

- до 10 чол.   1
10–50 чол.   2
50–100 чол.   3
Понад 100 чол.   4

2. Ваше підприємство входить чи не входить до Асоціації деревообробників або іншої подібної організації?

- Так   1
Ні   2

3. З Вашої точки зору, підприємствам малого та середнього бізнесу необхідно чи ні об'єднуватися в асоціації або союзи?

- Так, необхідно 1
Ні, не потрібно 2
Важко сказати 0

4. На Вашу думку, як змінилась кількість деревообробних підприємств у Вашій області (районі) за останній рік?

- Збільшилась 1
Залишилась незмінною 2
Зменшилась 3

5. Як Ви вважаєте, потрібно чи не потрібно деревообробним підприємствам налагодити постійні безпосередні (прямі) контакти з лігоспами – поставщиками круглого лісу?

- Так, потрібно 1
Ні, не потрібно 2

6. Як часто у Вас виникають проблеми з поставщиками круглого лісу для переробки на своєму підприємстві?

- Доволі часто 1
Лише іноді 2
Доволі рідко 3
Взагалі не маю 4

7. Влаштовує Вас чи ні існуюча форма аукціонної торгівлі круглими лісоматеріалами?

- Однозначно так 1
Скоріше так 2
Скоріше ні 3
Однозначно ні 4

8. А наскільки аукціонна форма торгівлі забезпечує потреби Вашого підприємства у круглій деревині?

- Зовсім не забезпечує 1
Забезпечує до чверті потреби 2
Забезпечує до половини потреби 3
Забезпечує переважну частку потреби 4
Повністю забезпечує 5

9. Якій формі гуртової торгівлі круглими лісоматеріалами Ви надаєте перевагу? (Виберіть лише одну відповідь)

Аукціонні торги	1
За прямими договорами	2
Важко сказати	0

10. Вам відомі чи ні випадки незаконної заготівлі і реалізації деревини у Вашій області (районі)?

Так	1
Ні	2

11. На Вашу думку, потрібно чи ні вносити зміни до Лісового кодексу України в частині, яка стосується доступу і розподілу лісових ресурсів?

Так, потрібно	1
Ні, не потрібно	2
Важко сказати	0

12. З Вашої точки зору, потрібно чи ні переробити існуючу нормативно-правову базу, що регламентує обіг круглої деревини в Україні?

Так, потрібно	1
Ні, не потрібно	2
Важко сказати	0

13. Як Ви вважаєте, необхідно чи ні привести українську нормативно-правову базу у відповідність до європейських вимог?

Так, потрібно	1
Ні, не потрібно	2
Важко сказати	0

14. Яким чином існуюча дозвільна система впливає на Вашу виробничу діяльність?

Допомагає	1
Не допомагає і не заважає	2

15. Як часто Вам доводилось використовувати грошову винагороду для успішного вирішення виробничих проблем?

Ніколи	1
Доволі рідко	2
Доволі часто	3

16. Задовольняє Вас чи ні ступінь інформованості про лісові ресурси України в засобах масової інформації?

Цілком так	1
Скоріше так	2
Скоріше ні	3
Цілком ні	4

17. Які джерелами інформації Ви зазвичай користуєтесь для отримання інформації про лісові ресурси? (Відмітьте всі відповіді, що підходять)

Спеціалізовані газети і журнали	1
Телебачення	2
Спеціалізовані виставки	3
Інтернет-ресурси	4
Інше (напишіть) _____	5

18. Чи маєте Ви свій персональний сайт в Інтернеті?

Так	1
Ні	2

19. Хто є постачальником круглого лісу для Вашого підприємства? (Відмітьте всі відповіді, що підходять)

Держлісгосп	1
Агролісгосп	2
Посередник	3
Інший (напишіть) _____	4

20. Як часто Ви здійснюєте контроль за кількістю і якістю лісопродукції, яка надходить на Ваше підприємство?

Постійно	1

Інколи 2
Майже ніколи 3

21. А на Вашому підприємстві розроблена чи ні технічна інструкція з приймання круглих лісоматеріалів?

Так 1
Ні, в цьому немає потреби 2

22. Хто на Вашому підприємстві займається професійною підготовкою технічного персоналу, який займається прийманням круглої деревини?

Керівник підприємства 1
Сам технічний персонал 2
Інші (*напишіть*) 3
Ніхто 4

23. Яким чином Ви вирішите питання недостачі і пересортування круглих лісоматеріалів з поставщиками?

Шляхом переговорів 1
Через суд 2
Інший спосіб (*напишіть*) _____ 3
Ніяк 4

24. Як часто Вам доводиться купувати круглий ліс за готівку?

Досить часто 1
Лише інколи 2
Майже ніколи 3

25. Що б Ви запропонували для покращення роботи підприємств лісового господарства України? (*напишіть у довільній формі*) _____

_____

_____

Не потребує покращення 1

І на завершення – кілька слів про себе

(ця інформація потрібна для складання загального списку учасників анкетування як підтвердження реально проведеної роботи і тому не порушує анонімності Ваших відповідей, узагальнено викладених у Звіті)

Повна офіційна назва підприємства: _____

_____

Область, адміністративний район розташування підприємства: _____

_____

Ваша посада: _____

ДЯКУЄМО ЗА УЧАСТЬ В АНКЕТУВАННІ!